

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
242

שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה ומתה, לרבי אליעזר - היבמה חולצת ולא מתייבמת, שגם אם האיסור חל אחר הנפילה ליבום סובר שנאסרת עולמית. לחכמים - לרב רובי חגיגא מותר ביבמתו, משום שהאי יבמה שהותרה בשעת נפילה ונאסרה כשקידש אחותה וחזרה והותרה כשמתה אחותה ופקע איסור אחות אשה ותחזור להתירה הראשון.

לשמואל רב אסי - אסור ביבמתו הואיל ובשעה שקידש אחותה חזרה ונאסרה עליו שעה אחת בשעה שהיתה זקוקה ליבם באיסור אשת אח אסורה עליו עולמית, ורק באופן שלא נאסרה משעת נפילה ואילך חלקו חכמים על רבי אליעזר.

דף מ"א - ע"ב
משנה. היבמה לא תתייבם עד שיעברו שלש חודש ממיתת הבעל, שמה היא מעוברת ופוגע באיסור אשת אח מדאורייתא.

היבמה לא תחלוץ עד שיעברו שלש חודש ממיתת הבעל, שמה היא מעוברת, לריש לקיש - משום שחליצת מעוברת לאו שמה חליצה, לרבי יוחנן - שמה היא ולד בן קיימא ונמצאת אתה מצריכה כרוז לכהונה, ואפשר יש שיהיו בחליצה ולא הוי בהכרזה וחושב שהיא פסולה לכהונה. ואפילו אם היתה גרושה קודם שנשאת לאחיו (שבין כך פסולה לכהונה) משום שיש לה מזונות שלשה חדשים מנכסי בעלה ואם יחלוץ לה מפסידה המזונות, ואפילו היא ארוסה וגרושה מבעלה הראשון שפסולה כבר לכהונה ואינה מפסידה מזונות - משום שאינה ראויה ליבום תוך שלושה חדשים, וכל שאינה ליבום אינה עולה לחליצה שנאמר 'לא אם יחפוץ' שצריך שיהא אם חפץ יבם.

קידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזה קידש, ומת - שתייהם חולצות, הגם שאינם עולות ליבום מספק איסור של אחות זקוקה, משום שאם יבא אליהו ויאמר איזה קידש עולה ליבום (מה שאין כן אם יבוא אליהו ויאמר שאין האשה מעוברת כן גם צריכה להמתין שלושה חדשים, שהרי גם קטנה שאינה מתעברת צריכה להמתין).

לשיטת ת"ק כל הנשים שנתגרשו או נתאלמנו לא יתארסו וינשא עד שיהיו להם שלוש חודשים, בין בתולות ובין בעולות בין מן האירוסין ובין מן הנישואין. לרבי יהודה - הנישואות יתארסו, ולא גוזרים אירוסין אטו נישואין, והארוסות ינשאו, חוץ מן הארוסות שביהודה מפני שלבו גס בה, וכן סובר רבי יוסי, אלא שחולק באלמנה מן הנישואין שלא תתארס מפני האבילות.

שלושה חודשים הראשונים ניוזנת היבמה משל בעל, מכאן ואילך אינה ניוזנת לא משל בעל ולא משל יבם, תבעה את היבם בדין וברוח, וכן לאחר שכנס - ניוזנת משל יבם. נפלה לפני יבם קטן - מייבם אין לה, ונחלקו רב אחא ורבינא אם יש לה מנכסי הבעל, והלכה שאין לה שקנסוה משהיבם.

יבמות דף מ"ב. יום כ' דחול המועד פסח תשפ"ב

דף מ"ב - ע"א
יבמה שחלצו לה אחים בתוך שלושה חודשים צריכה להמתין שלושה חודשים מיום המיתה ולא במה חליצה, ואף שגררשה צריכה להמתין ג' חדשים משעת נתינת הגט לדעת רב אף שלא נתייחד עמה משעת כתיבה (אכן לדעת שמואל מונה משעת כתיבה), שאני יבמה שמתה ליבמה אחר ג' חדשים משעת מיתה אף שאם היא מעוברת הוא באיסור כרת, כל שכן שמתה להינשא לשוק שאינו אלא איסור לאו.

טעם הבחנה בשאר נשים חוץ מיבמה - לרב נחמן אמר שמואל כדי להבחין בין זרע של ראשון לזרע של שני, שאין השיכנה שורה אלא על הוודאי שזרעו מיוחס אחריו. לרבא גזירה שמה יסברו על כן הראשון שהוא בנו של שני, וישא אחותו מאביו ויבם אשת אחיו מאמו, ותינשא אמו לשוק כשימות השני.

גר שנתגייר עם אשתו צריכים להמתין שלשה חודשים, לרב נחמן אמר שמואל - להבחין בין זרע שנזרע בקדושה לזרע שלא נזרע בקדושה. לרבא - גזירה שמה נחשוב על הולד נזרע בקדושה בזמן שנזרע בגיותו, וילידו עוד בן אחר גירות, וימות, ויבא הראשון לייבמה ובאמת אינו אלא אחיו מאמו (סתם עובדת כוכבים זונה היא).

טעם ששיעור הבחנה הוא ג' חדשים:
חודשיים - הולד ספק בן תשע לראשון ספק בן שבע לאחרון.
חודש אחד, ואם ילדה לשבע חדשים הרי הוא בן האחרון שהרי בן שמונה לראשון לא חי, ואם ילדה לשמונה חדשים הרי הוא בן תשעה של הראשון - שאם תלד לשמונה שמה של שני הוא ונתעברת חודש מהנישואין.

חודשיים ומוצה, ואם ילדה לשבעה הרי הוא בן שבע של אחרון, ואי ילדה לשש וחצי הרי הוא בן תשע של ראשון - שגם בן שש וחצי יכול להיות של שני, שהיולדת לשבעה יולדת להמקוטעים.

להמתין משהו ולבדוק ביום שנתמלאו שלושה חודשים ממיתת בעלה - אין בודקים את הנישואות שלא יתגנו על בעליהם, ואי אפשר לבדוק בהילוכה שאשה מחפה עצמה כדי שירש בנה בנכסי בעלה השני.

המרכז העולמי להפצת סיכומי דף היומי - מחודדים מברך את כל קוראינו וידידנו ותומכינו ביחד עם כל בית ישראל בחג פסח כשר ושמח ושנזכה לקיים 'למען תהיה תורת השם בפ"ך' ולאכול מן הפסחים והזבחים בירושלים ולגאולה שלימה במהרה בימינו

יבמות דף מ'. יום שב"ק יום טוב ראשון של פסח תשפ"ב

דף מ' - ע"א
ביישא בברייתא (הנ"ל דף ט"ו: 'יבמה יבא עליה מצוה', שלרב יצחק בר אבדימי היא כאבא שאול, שאסור לבוא עליה שלא לשם מצוה, ולרביא כחכמים, שמצוה ביבום קודם חליצה) שנינו: נאמר בשיירי מנחות 'מצות תאכל במקום קדוש' (שמיותר אחד שנאמר 'והותרת מן המנחה יאכלו...'), שבתחילה [קודם שהוקדשה] היתה בכלל היתר, נאסרה [כשהוקדשה] וחזרה והותרה [בהקטרת הקומץ], יכול תחזור להיתרה הראשון, תלמוד לומר 'מצות תאכל במקום קדוש' מצוה. לרביא שהסיפא מתפרש שהיבום צריך להיעשות לשם מצוה, הסיפא מתפרש שיכול אם רצה הכהן העושה עבודתה הוא בעצמו אוכלה ואם רצה נותנה לכהן אחר, ת"ל וכו' - מצוה שהכהן המקריב יאכלנה. לרב יצחק בר אבדימי שבסיפא באה הברייתא למעט אופן מסויים של קיום מצות יבום גם ברישא באה למעט, וע"כ אינה ממעטת אכילה גסה, שלא אכילה היא כלל, וגם אינה ממעטת אכילת חמץ, שנאמר 'לא תאפה חמץ חלקם' - אף חלק הכהנים לא תאפה חמץ, אלא באה למעט שלא יאכלנה כשנעשית בחליטה ברותחים, אף שעדיין שם מצה עליו ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח אם אפה אחר החליטה.

משנה. החולץ ליבמתו, אם יש אב הוא זוכה בנכסי בנו היבם, ואם אין אב - כל האחים חולקים בשווה, וגם החולץ לא הפסיד חלקו אף שפסלה על האחים.

הוכנס את יבמתו - אם אין האב קיים זכה המייבם בנכסי אחיו, שנאמר 'קום על שם אחיו', אם האב קיים - לחכמים המייבם זוכה, שהרי קם תחת אחיו, לרבי יהודה האב זוכה בנכסים, שנאמר 'והיה הבכור' - מה בכור אין לו בחי האב אף יבם כן, אמנם אף שהוקש יבם לבכור אינו נוטל פי שניים אחר מיתת האב, שנאמר 'קום על שם אחיו' ולא על שם אביו. ולא אומרים שבאופן שלקח האב הנחלה אין הבן חייב ביבום שמצות יבום אינה תלויה בנחלה. נחלקו אמוראים אם הלכה כרבי יהודה או כחכמים.

דף מ' - ע"ב
משנה. החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו, שאסרו חכמים כל הקרובות האסורות מחמת אישות של איש ואשתו, ולמסקנת הגמרא אף שניות האסורות רק מדרבנן אסורות גם בחלוצה.

הוא אסור באמה, באם אמה, באם אבא, בבתה, בבת אביה, באם אבא, בבתה, בבת בנה, ובאחותה בזמן שחולצתו קיימת.

היא אסורה מדאורייתא משום שהיתה אשת המת בארבעה קרובי החולץ - באביו (כלתו) ובכנו (אשת אחי אחיו) ובאחיו (אשת אח) ובבן אחיו (אשת אחי אביו), ואסורה מדרבנן בארבע קרובים נוספים - אביו ואביו אמו בן בנו (משום אשת אחי אביו, ולאמימר שלא גזרו בה - אסורה משום בן בנו של חולץ, שגזרו שניות בחלוצה), ובן בתו (שגזרו שניות בחלוצה).

מותר אדם בקרובות צרת חלוצתו, ולא אמרינן חלוצה שליחות צרתה עושה והרי היא כמותה. אסור אדם בצרת קרובת חלוצתו, כיון שהחלוצה מוליקה עמה אחותה לבית דין כשהיא חולצת וכולם אינם יודעים איזה מהם יבמתו וכשישא צרת אחותה יאמר שנשא צרת חלוצתו. (מה שאין כן קרובות צרת חלוצתו מותרות, כשהשיבמה חולצת אין צרתה הולכת עמה, וכשישא אחות הצרה לא יאמרו שנשא אחות חלוצתו).

הבא על צרת חלוצה - לשמואל הולד ממזר, משום שעדיין יש עליה איסור אשת אח, ורק החלוצה אינה אלא באיסור לאו לא יבנה, שלא שליחות של צרתה עושה (ורב יוסף הביא ריה ממשנתו שמתור בקרובות הצרה הגם שאסור בקרובות החלוצה, ש"מ שלא שליחות של צרה עושה). לרבי יוחנן החלוצה שליחות של צרה עושה, וגם הצרה אינה אסורה אלא באיסור לאו (ואין ריה ממשנתו, שקרובות חלוצה אסורות רק מדרבנן, ובצרת לא גזרו).

יבמות דף מ"א. יום א' דחול המועד פסח - ט"ז ניסן תשפ"ב

דף מ"א - ע"א
משנה. החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת - היבמה אסורה עליו מדרבנן משום אחות חלוצתו, ולכן חולצת ולא מתייבמת.

המגרש אשתו ונשא אחיו את אחותה ומת - היבמה אסורה עליו מדאורייתא משום אחות אשתו, ופטורה מחליצה ויבום.

שומרת יבם שקידש אחי את היבמים את אחותה, לרבי יהודה בן בתירא (וכן פסק שמואל) יש זיקה והרי היא אחות זקוקה, ולכן אומרים לו המתן מלכנס עד שיעשה אחיך יבום או חליצה. חלץ לה אחיו או יבמה או מתה היבמה - יכנס את אשתו, שנעקר הזיקה, מת היבם ונפלה לפניו - מוציא אשתו בגט, ואשת אחיו בחליצה.

המגרש אשתו והחזירה ומת, לרבי אליעזר אסורה ליבמה, כיון שעמדה עליו שעה אחת באיסור גרושת אחיו נאסר עליו עולמית. ולחכמים מותרת, שבשעת נפילה ליבום לא היתה אסורה עליו.

לא ישא אדם מעוברת ומינקת חבירו, שסתם מעוברת למניקה קיימא, ושמה תתעבר ויתעכר החלב, ובעלה השני לא יתן לה ביצים וחלב להאכילו, ותתבייש לבוא לבית דין לתבוע היורשים, וימות הולד ברעב.

באופנים שאין חשש שהיא מעוברת, כגון שהתה בבית אביה בזמן הסמוך למיתתו, היה לה כעס בבית בעלה, היה חבוש בבית האסורים, זקן, הוא או היא חולה, הפילה אחר מיתת בעלה, עקרה, זקנה, קטנה, איילונית, אינה ראויה לילד מחמת סם או חולי - לרבי מאיר צריכה להמתין ג' חדשים, וכן סובר ת"ק דמתניתין ולכן אמר שגם ארוסה צריכה להמתין, וכן אמר ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה מפי חכמים בכרם ביבנה שכולן צריכות להמתין ג' חדשים.

רבי יוחנן בתחילה פסק כרבי יוסי, שארוסות מותרות להינשא מיד, לבסוף חזר בו מחמת חכמים שבכרם ביבנה.

מחלוקת ואחר כך סתם משנה - בין שהסתם אחריה מיד בין שהיא במסכת אחרת הלכה כסתם, סתם ואחר כך מחלוקת - אין הלכה כסתם.

יבמות דף מ"ג. יום ה' דחול המועד פסח תשפ"ב

מחלוקת במשנה וסתם בברייתא - אין הלכה כסתם בברייתא, מאחר שרבי רבו של רבי חייא לא רצה לסתמה מנין לרבי חייא שסידר הברייתות שהלכה כמותו.

סתם משנה ומחלוקת בברייתא - הלכה כסתם משנה.

מסרק של פשתו שניטלו שיניו ונשתירו בו שתיים טמא, שעדיין ראוי למלאכתו, נשתייר שן אחת - טהור, ושיני המסרק עצמן שניטלו אחת אחת טמאות, שראויה לנקר את הנר או להשתמש בה כמסמר לפרישת בגד, לאביי היינו רק אם ניטל עמה חתיכת עץ הנעשית לה בית יד ואינו צריך תיקון אחר, אבל בלי זה אינה מקבלת טומאה עד שיתקנה לתשמיש, לרב פפא בשיניים העבות אין צריך תיקון אחר. מסרק של צמר שמכל ג' שיניים הסמוכות ניטלה האמצעית - טהור, נשתיירו ג' במקום אחד - טמא, הייתה אחת מג' שן החיצונה שהיא רחבה טהור, נשתיירו בו שתיים - אם הן האמצעיות שכנגד בית יד - טמא. והלכה כברייתא החולקת על משנה זו, שאינה סתם משנה שהמדייקים מסיימים אותה 'זו דברי רבי שמעון'.

אירוסין תוך שלושה - לר' חייא בר אבין בשם ר' אלעזר משום רבי חנינא הגדול מותר אחר שעבר רובו של חודש ראשון ושלישי, ואמצעי שלם, ואמימר התיר לארס ביום התשעים. והילכתא מניקה צריכה להמתין כ"ד חודש חוץ מיום שנולד בו וחוץ מיום האירוסין, ואשה שאינה מניקה צריכה להמתין ג' חדשים חוץ מיום שמת בעלה וחוץ מיום האירוסין.

רבי יוסי הסיבור במשנה שכל הנשים יתארוסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול, ללשון ראשון צ"ל 'כל הנשים ינשא' ואינו סובר הבחנה (ולפי ת"ק אפילו ארוסות אסורות להתארס, ולרבי יהודה רק נשואה לא תינשא), ורק אלמנה לא תינשא מחמת אבילות, אבל אירוסין מותרים אף באבילות, כמו שמותר אחר ר"ח אב, ללשון ב' רבי יוסי סובר דין הבחנה, וסבר שנשואות אלמנות אסורות להתארס תוך שלושים יום בימי אבילות.

מראש חודש אב עד התענית ממעטים העם מעסקיהם מלישא ומתן מלקנות ולנטוע, ומארסים אבל לא כונסים, ואין עושים סעודת אירוסים, ואפילו לרבי יוסי שאלמנה אסורה להתארס בימי אבלה שאני אבילות בתשעה באב שהיא אבילות יענה ושל רבים.

אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה, וכן היא איננה אוננת עליו ולא מטמאה לו, מתה אינו יורשה, מת הוא גובה כתובתה אם כתב לה מן האירוסים.

יבמות דף מ"ד. יום ו' דחול המועד פסח תשפ"ב

משנה. כמה יבמות שנפלו לפני אביהם - אם רצה הגדול שבהם לייבם את כולם הירשות בידו, והיינו אם הוא עשיר ויכול לזון את כולם, ומתניתין קמ"ל עצה טובה שלא ייבם יותר מארבע שתבוא עונה בחודש לכל אחת.

'וקראו לו זקני עירו ודברו אליו', 'וקראו לו' - הם ולא שלוחם, 'ודברו אליו' - משיאים לו עצה הוגנת, אם היה ילד והיא זקנה או להיפך, אומרים לו מה לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה כלך אצל כמותך ואל תכניס קטטה בביתך.

מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת ביאת היבם על אחת פוטרת צרתה, ולא מייבם שניהם, שנאמר 'אשר לא יבנה את בית אחיו' - בית אחד הוא בונה ולא שני בתים.

מי שהיו לו שתי נשים ומת חליצת אחת פוטרת צרתה, שנאמר 'בית חלוץ הנעל' - בית אחד הוא חולץ ולא שני בתים.

מי שהיו לו שתי נשים ומת לא מייבם אחת ויחלוץ לשניה, שנאמר 'אם לא יחפוץ' אבל אם חפץ מייבם - כל העולה ליבום עולה לחליצה, והשנייה אינה עולה ליבום וממילא אינה עולה לחליצה, ועוד שמא יחלוץ ולאחר כך מייבם ופגע באשת אה.

לא אומרים שהתורה לא חייבה מצות יבום במקום שיש שתי יבמות משום שיש שני בתים, מרובה ב'יבמות' 'בבמות' (ומשאטר רחמנא צרת ערוה שמע מיניה שבעלמא חייב באופן שיש שניים אין ראייה, דס"ד שהערוה לא נפלה לפניו כלל רק הצרה ואין שני בתים).

מי שהיו לו שני נשים ונפלו לפני יבם, והיתה אחת כשרה לכהונה ואחת פסולה, אם מייבם מייבם לכשרה, ואם בא לחלוץ יחלוץ לפסולה, שלא יפסול את הכשרה לכהונה, שלא ישפור אדם מי בורו ואחרים צריכים להם אף שהוא אין צריך להם.

משנה. המחזיר גרושתו ומשנישאת והנושא חלוצתו שהם איסורי לאווים, לרבי עקיבא יוציא והולד ממזר, לחכמים אין הולד ממזר אלא הנושא אחרותה או אמה של אשתו או גרושתו, שאין ממזר אלא מחייבי כריתות כשיטת שמעון התימני.

קרובת חלוצתו - לרבי עקיבא אסורה מדאורייתא מקרא 'בית חלוץ הנעל' הכתוב קראה בית, ולחכמים אסורה רק מדרבנן.

המחזיר גרושתו והנושא חלוצתו היא כשרה לכהונה - שאינה נעשית זונה אלא בזר אצלה מעיקרא, ובתה כשרה לכהונה - שנאמר 'תועבה היא' היא תועבה ואין בניה תועבים, ולא לומדים קל וחומר מכהן גדול שנושא אלמנה שבנה בגוים אף על פי שאין איסורה שוה בכל קל וחומר מחזיר גרושתו ששווה בכל - שישנה אלמנה שכן היא עצמה מתחללת.

לרבי יהושע שאין ממזר מחייבי כריתות אלא מחייבי מיתות בית דין, אף על פי כך הבא על חייבי כריתות הולד בגוים לכהונה, קל וחומר מאלמנה לכהן גדול שאין איסורה שווה בכל והיא

עצמה מתחללת וולדה פגום ק"ו באיסור השווה בכל וגם היא עצמה פסולה משום שעשה זונה בבעילתו - שבנה פגום.

יבמות דף מ"ה. יום ה' דחול המועד פסח תשפ"ב

עבד ועכו"ם הבא על בת ישראל נחלקו תנאים ואמוראים אם הולד ממזר לשיטת הסוברים שאין ממזר מחייבי לאוין, כיון שממזרת כתוב באשת אח שהיא בכרת. הפוסל סבר מה אשת אח שלא תופס בה קידושין הולד ממזר אף כל שלא תופס בה קידושין, והמכשיר סבר מה אשת אב שבשבילו לא תופס בה קידושין לאחרים תופס בה קידושין, לאפוקי עכו"ם ועבד שלא תופס בהם קידושין כלל.

עכו"ם ועבד הבא על הכהנת ליה וישראלית פסולה מן הכהונה, שנאמר 'ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה' (מלחם אביה תאכל), מי שיש לו אלמנות וגירושים בה, יצאו עכו"ם ועבד שאין להם אלמנות וגירושים בה שאין קידושיו תופס (ואינה שבה לאכול מתרומת אביה שנפסלה).

ולד הבא מן עכו"ם ועבד הבא על ישראלית, אפילו למ"ד שאין הולד ממזר אם היא בת פסולה לכהונה, ק"ו מאלמנה לכהן גדול שאין איסורה שוה בכל ואף על פי כן פסולה לכהונה כחללה, כל שכן עכו"ם ועבד שאסורים לכל, ודומים לאיסור אלמנה שאף האשה נפסלה לכהונה (זונה) כמו שהאלמנה עצמה מתחללת.

עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל - לנהרדעי משמיה דרבי יעקב מי פוסל פוסל אפילו בפנויה, שדומה לממזרת מאשת אח שאין לו קידושין, ומי שמכשיר מכשיר אפילו באשת איש, שאינו דומה לאשת אח שיש לו קידושין על אחרים מה שא"כ עכו"ם ועבד, לרבינא בשם רב גזא רבי יוסי בר אבין הכשיר רק בפנויה ופסל באשת איש.

הלכתא עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר בין בפנויה בין באשת איש.

מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על אשת איש הולד ממזר שנמצא צד חירות שבו משתמש באשת איש.

'שום תשים עליך מלך מקרב אחיך' - כל משימות שאתה משים לא יהיו אלא מקרב אחיך, אך גם אם רק אמו מישראל 'מקרב אחיך' קרינן ביה.

עכו"ם שטבל לקרי או לנדוזה כיון שטבילתם לדת יהודית עלתה טבילתם לטבילת גירות.

יבמות דף מ"ו. יום ו' טוב שביעי של פסח תשפ"ב

הלוקח עבד מן העכו"ם וקדם וטבל מפורש לשם בן חורין קנה עצמו בן חורין, שלא היה גופו קנוי לעכו"ם, שנאמר 'וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו' - אתם קונים מהם ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה מזה, וכיון שקדם וטבל הפקיע שעבודו שיש לישראל עליו, שהקדש חמץ ושחרורו מפקיעים מיד שעבודו.

גירות שהתגיירה אם קדמו עבדיה וטבלו קודם שטבלה לגירות - אפילו לא פירשו שטובלים לשם גירות קנו עצמם בני חורין, ואם טבלו אחריה רק אם פירשו שטובלים לשם בן חורין קנו עצמם.

לרב אויב עכו"ם שמכר עצמו לישראל קנה ישראל את גופו, ולכן אפילו אם קדם וטבל לשם בן חורין לא קנה עצמו בן חורין, שנאמר 'וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו' ולא עכו"ם מעכו"ם, ובהכרח שהיינו גופו שאילו למעשה ידיו גם עכו"ם קונים זה מזה. ורב אחא פריך שמא אין גופו נקנה לו אלא בכסף ובטבילה ולא בכסף לחוד.

כשמטבילים עכו"ם לשם עבדות צריך לתת עליו עול מלאכה במים, כדי שתהא נראית כטבילת עבדות, ואז אפילו יאמר שטובל לשם בן חורין לא קנה עצמו בן חורין.

הפורעים מס בשביל עכו"ם שלא פרעו המס, כיון שהמלך אמר שמי שלא פרע משתעבד למי שפרע המס בשבילו קנו לו, וכשיוצאים צריכים שטר שחרורו.

תורמוס (מין קיטנית) נחלקו בדעת רב אם יש בה משום בישול עכו"ם, שי"א בשמו כל הנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישול עכו"ם, מה שא"כ תורמוס אינו נאכל כשהוא חי, וי"א שכל שאינו עולה על שולחן מלכים ויזרוק על העם' וגמרי שאין הזאה בלי טבילה. וכן סבר רבי יוחנן, אך אף על פי כן אסר זאת במקום שאינם בני תורה שלא יזלזלו באיסור בישול עכו"ם.

עכו"ם שמזגו יינם של ישראל אסרו רבי יוחנן משום יין נסך, משום לך לך אומרים לנזיר סחור סחור לכרם לא תקרב, אף שלא נגע בו אלא על ידי כוחו.

לדון אפשר מאי אפשר - לרבי אליעזר דנים, ולכן סובר שאין מביאים פסח דורות אלא מן החולין ולא מדמי מעשר שני, שדנים מפסח מצרים אף על פי שלדורות אפשר במעשר שני, ובמצרים אי אפשר שעדיין מעשר לא קנה, ולרבי עקיבא לא דנים אפשר מאי אפשר.

גר שמל ולא טבל - לרבי אליעזר הרי זה גר, שכן מצינו באבותינו כשיצאו ממצרים ויצאו מכלל בני נח לקבל התורה ולהיכנס תחת כנפי השכינה, לרבי יהושע אינו גר שבאבותינו גם טבילה היה, שנאמר 'יחם משתה את הדם ויזרוק על העם' וגמרי שאין הזאה בלי טבילה. טבל ולא מל - הרי זה גר, שכן מצינו באימהות שטבלו, שאם טבלו במה נכנסו תחת כנפי השכינה, לחכמים (רבי יוסי) טבל ולא מל או מל ולא טבל אינו גר, וכן פסק רבי יוחנן.

הרי שבא אומר מלתי ולא טבלתי - לרבי יהודה מטבילים אותו שצריך או מילה או טבילה ולכן אפילו אם הוא מילתו לשם מילה הרי זה גר בטבילה, לרבי יוסי אין מטבילים אותו, שצריך שניהם, ושמן ערבי או גבעוני מהול הוא וצריך להטיף ממנו דם ברית.

גר שמל לשם גירות - לרבי יהודה מטבילים אותו בשבת, כיון שאין הטבילה מעכבת אינו נחשב למתקן, ולרבי יוסי שהטבילה מעכבת אין מטבילים אותו בשבת, שהרי הוא מתקן.

משפט אחד יהיה לכם ולגר - גירות כמשפט, שצריך ב"ד ש'ג', ודווקא ביום (ורבי יהודה לומד להלן דף מ"ז: מקרא 'ושפטתם').

נא להעביר דמי מעות יזכור להמכרז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי - מחודדים

יבמות דף מ"ז. יום ש"ב פירת אחרי איסור חג פסח תשפ"ב

זכי יגור אתך גר בארצכם' - 'אתך' במוחזק לך, אבל בא ואמר גר אני אינו נאמן, לרבי יהודה דווקא בארצכם צריך ראייה שמשום שבח ארץ ישראל אומר כן ומשקר, ולחכמים גם בחו"ל צריך ראייה, וקמ"ל 'בארצכם' שגם בארץ ישראל מקבלים גרים, ולא אומרים שמתגייר משום שבח ארץ ישראל.

זכי יגור' מכל מקום, שאם בא הוא ועדיין עמו שאומרים שמענו שנתגייר בבית דין של פלוני מקבלים אותו.

גם בחו"ל מקבלים גרים, שנאמר 'גר ותושב וחי עמך' מכל מקום.

הלכה כחכמים שבכל מקום צריך הגר ראייה. אף על גב שמתברר עמו של רבי יהודה שמשיע ליה קרא 'איצכם', שאינו נצרך ללמוד שמקבלים גרים בארץ ישראל, 'מעמך' משמע שמקבלים גרים בכל מקום.

'ושפטם צדק בני איש ובין אחיו ובין גרו' - מכאן אמר רבי יהודה גר שנתגייר בבית דין הרי זה גר, כינו לבני עצמו אינו גר (ולרש"י דף מ"ז: רבי יוחנן לומד ממשפט אחד יהיה לכם ולגר').

אחד בא לפני רבי יהודה ואמר נתגיירתי ביני לבין עצמי, אמר לו רבי יהודה: נאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול בניך. לרב נחמן בר יצחק - שלדבריו עכו"ם אתה ואין עדות לעכו"ם לפסול הבנים המוחזקים בכשרות. לרבינא - אם לבניו אין בנים נאמן לפסולם, שנאמר 'כיר' שנאמן האב לומר זה בני בכור, והוא הדין שנאמן לפסול בניו (אבל חכמים חולקים שאין יכול לפסול בניו), אבל אם יש לבניו בנים אינו נאמן לפסולם, והלכה כרב נחמן.

גר שפסול להתגייר בזמן הזה אומרים לו: מה ראית שבאת להתגייר, אי אתה יודע שישאל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים (שפלים) ומטורפים ויסורים באים עליהם, אם אומר יודע אני ואיני כדאי וראוי להשתתף בצרתם ומי יתן ואזכה לך, מקבלים אותו מיד.

דף מ"ז - ע"ב

הבא להתגייר מודיעים אותו מקצת מצוות קלות ומקצת חמורות, שאם יפרוש יפרוש - שקשים גרים לישראל כספחת, שאוחזים מעשיהם הראשונים וישראל לומדים מהם, או סומכים עליהם באיסור והיתר.

מודיעים אותו על לטק שכחה ופאה ומעשר עני, והואיל והגויים מקפידים על ממונם שהרי בן נח נהרג על פחות משהו פרוטה, ושמה יחזור בו מלהתגייר.

מודיעים אותו עונשם של מצוות, עד שלא באת למידה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת, חיללת שבת אי אתה ענוש סקילה, ועכשיו אכלת חלב ענוש כרת חיללת שבת ענוש סקילה. וכשם שמודיעים אותו עונשם של מצוות כך מודיעים אותו מתן שכרם, שעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים, וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא רוב טובה לפי שיצר הרע מחזר אחריהם ושמה תזוז דעתם עליהם ויחטאו, ולא רוב פורענות.

אין מרבים עליו דברים לאיים עליו שיפרוש, ואין מדקדקים עליו, שנאמר ברות 'ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה', אמרה לה: אסור לנו תחום שבת, השיבה: באשר תלכי אלך, אסור לנו יחוד - באשר תליני אלך, מצווים אנו על תר"ג מצוות 'עמך עמי', אסור לנו עבודה זרה - 'אלוקיך אלוקי', ארבע מיתות נמסרו לבית דין - 'באשר תמותי אמות', שני קברים נמסרו לבית דין - 'ושם אקבר', מיד 'ותרא כי מתאמצת' וגו'.

קיבל מלבי אותו מיד, ששהייה מצוה לא משהייה.

נשתיירו בו ציצים המעכבים את המילה, והיינו בשר החופה רוב גובהה של עטרה - חוזרים ללמוד.

נתרפא מטיבילים אותו מיד, אבל לא נתרפא לא - שהמים מכבידים את החולץ.

שלושה תלמידי חכמים עומדים על גביו בשעת הטבילה, ומודיעים אותו מקצת מצוות קלות ומקצת חמורות, שבשעת הטבילה צריך לקבל עליו עול מצוות.

טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו, שאם חזר בו ישראל מומר הוא, ואם קידש אשה מקודשת וצריכה גט.

אשה הבאה להתגייר נשים מושיבות אותה במים עד צווארה, ושני תלמידי חכמים עומדים בחוץ ומודיעים אותה מקצת מצוות קלות וחמורות.

במקום שנידה טובלת - מי סאה - שם גר ועבד משוחרר טובלים, וכל דבר שחוצץ בטבילה חוצץ בנר ועבד משוחרר ובנידה, ואף על פי שאין טבילתם למגע שהרות.

יבמות דף מ"ח. יום ב' פרשת קדושים כ"ג ניסן תשפ"ב

דף מ"ח - ע"א

סדר הנאמר ביפת תואר להתירה לו בביתא היינו שאינה מתגיירת, לחכמים אם קיבלה להתגייר מטבילה ומותר בה מיד, לרבי שמעון בן אלעזר אף שלא קיבלה עליה כופה ומטבילה לשם שפחות, וחוזר ומטבילה לשם שחרור בעל כרחו ומותר בה מיד.

מקורם של חכמים ורבי שמעון בן אלעזר: נאמר 'כל עבד איש מקנת כסף ומלתה אותו', 'איש' מיתור, לרבי שמעון בן אלעזר - עבד שהוא איש (גדול) יכול אתה לומר ולגיירו בעל כרחו, ואין אב הבא להתגייר עם בנו הקטן מל אותו בעל כרחו. לרבנן - כשם שאי אתה מל בן גר בעל כרחו כך אי אתה מל עבד בעל כרחו, ויתור 'איש' מלמד שעבד שיש רשות רבו עליו קרוי עבד, ושארין רשות רבו עליו אין קרוי עבד, ולכן המפקיר עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שחרור.

עבד משוחרר - לרב ששת לשיטת חכמים בשעת טבילה לשחרור צריך להודיעו קצת מצוות שיקבל עליו עול מצוות, לרב פפא חכמים סוברים כן רק ביפת תואר שלא שייכת במצוות לכן צריכה קבלה, אבל עבד ששהה אצלו כמה ימים והנהיגו במצוות הנהוגות בעבד אינו צריך קבלה בשעת טבילה לשם שחרור.

'ועשתה את ציפורינה' - לרבי אלעזר היינו שתקוף אותם, שנאמר עשה בראש 'וגלחה את ראשה' ונאמרה בציפורניים מה בראש העברה אף כאן העברה, וכן כתוב 'ומפיבושת... לא עשה רגליו ולא עשה שפמ' הרי שהעברה קרויה עשייה, וגזירת הכתוב היא אף על גב שאין בזה ניוול. לרבי עקיבא היינו שתגדיל, שמה עשייה הנאמר בראש לניווול אף כאן לניווול.

דף מ"ח - ע"ב

'ובכתה את אביה ואת אמה' - לרבי אלעזר אביה ואמה ממש, לרבי עקיבא זו עבודה זרה.

יחא ימים, ואחר כך... - 'לת"ק היינו שלושים יום, לרבי שמעון בן אלעזר תשעים יום, 'רח' - שלושים, 'ימים' - שלושים, 'ואחר כך' - שלושים, והקשה רבינא דילמא 'ואחר כך' היינו כמניין הימים שעברו - שישים יום.

וינפש בן אמתך והגר', 'בן אמתך' היינו עבד ערל, שעבד מהול כבר נזכר בפסוק 'למען ינוח עבדך ואמתך כמוך', 'הגר' זה גר תושב, שהזהירו הכתוב על השבת, שהסחל שבת כעובד עבודה זרה.

עבד שריה מהול - לרבי ישמעאל מותר לקיימו, לרבי עקיבא אסור, ומה שהזהירו תורה שמירת שבת לעבד שאינו מהול בפסוק 'בן אמתך' היינו בלוקק עבד בין השמשות ולא הספיק ללמוד.

הלוקק עבד מן העכו"ם וקיבל עליו בשעת ליחתו להתגייר, ואחר כך חזר בו ולא רצה ללמוד מגלגל עמו עד שנים עשר חודש, אף לרבי עקיבא, לא מל חזר ומוכרו לעכו"ם, שדווקא אם לא קיבל מעולם להתגייר ולא פסק מגירותו אז אסור לקיימו לרבי עקיבא (היינו לרבו של רש"י, וליש מפרשים ברש"י מה שמתור לקיימו היינו רק אם אמר לו הריני מגלגל עמך י"ב חודש ואם לא תמול אמכור אותך, שהרי הוא כשכיר אצלו). וגם באופן זה יש לפרש הפסוק 'בן אמתך' לרבי עקיבא.

הלוקק עבד מן העכו"ם והתנה עמו על מנת שלא יתגייר, אף לרבי עקיבא מותר להשהותו בלי ללמוד. וגם באופן זה יש לפרש הפסוק 'בן אמתך' לרבי עקיבא.

לקחו רבו מן עכו"ם ולא רצה ללמוד שמגלגלים עמו עד י"ב חודש, לרבי שמעון בן אלעזר אין משהים אותו בארץ ישראל, שמטמא את הטהרות, מפני שגורו על העכו"ם שיהיו טמאים כזבים, ובעיר הסמוכה לספר אין משהים אותו כל יקיר.

גרים בזמן הזה מעונים וייסורים באין עליהם,

לרבי חנניא בנו של ר"ג - מפני שלא קיימו מצוות בני נח בעודם עכו"ם, וכשמתגיירים נפרעים מהם כדי למרק חובתם.

לרבי יוסי - אין נענשים על שעבר שקטן שנולד דמו, אלא לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצוות. לאבא חנן משום ר' אלעזר - לפי שאין עושים מאזכה אלא מיראת גיהנום והפורענות.

יבמות דף מ"ט. יום ב' פרשת קדושים כ"ד ניסן תשפ"ב

דף מ"ט - ע"א

משנה. איזהו ממזר - לרבי עקיבא: **לדעת תנא במתניתין** - כל הנולד מאיסור לאו של קורבה ואף שאין בה כרת (כגון נושא חלוצתו, שלשית רבי עקיבא היא בלאו), שנאמר 'לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה כנף אביו', וסבר רבבי יהודה שהיינו אנוסת אביו והיא חייבי לאוין, וסמך ליה 'לא יבא ממזר בקהל ה'.' **לרבי סימאי** - גם מחייבי לאוין שאינם מחמת קורבה, כגון מחזיר גרושתו משנשאת, ונתין ועמוני לישראל, ולומד מיתור ו' 'ולא יגלה'. **לרבי ישבב** - אפילו מחייבי עשה, כגון מצרי ואדומי קודם ג' דורות, ולומד אותו מיתור ו' 'ולא יגלה'.

לשמעון התנאי: כל הנולד מאיסור שחייבים עליו כרת, שסובר כחכמים ש'ולא יגלה כנף אביו' היינו שומרת יבם של אביו שהיא מחייבי כריתות.

לרבי יהושע: כל הנולד מאיסור שחייבים עליו מיתת בית דין, שאם כשיתול לעיל מדוע נכתב בפסוק גם 'לא יקח אשה אביו', אלא ללמד שדווקא מ'לא יקח' עד 'לא יגלה' והיינו חייבי מיתות בית דין כעין אשת אביו הוי ממזר.

אשתו שמתה - מותר באחותה, וכן כשגירשה ומתה, או נישאת לאחר ומתה. יבמתו שמתה - מותר באחותה וכן אם חלץ לה ומתה, או נישאת לאחר ומתה.

דף מ"ט - ע"ב

בא על הנדה ובעל שבא על אשתו טוטה - לכו"ע אין הולד ממזר, כיון שתופס בהם קידושין, שבגדה כתוב 'ותהי נדתה עליו' - לשון הוית קידושין, וטוטה - שאין פוקעים קידושין הראשונים.

שומרת יבם לשוק - לתנא דברייתא הכל מודים שאין הולד ממזר, שקידושין תופסים בה שנאמר 'לא תהיה אשת המת החוצה' שלא תתקדש לשוק, הרי שתופסים בה קידושין. ואביי לא כללה יחד עם נדה וטוטה שאין הולד מהם ממזר, משום שמתפק אם כשמואל שפירש כן הפסוק 'לא תהיה', או כרב שפירש הפסוק שלא חל בה קידושין.

הלכה איהו ממזר - לתנא דמתניתין הלכה כשמעון התנאי, שכל שחייבים עליו כרת, ושמעון בן עזאי אומר שמצא מגילת יוחסין בירושלים שכתוב בה איש פלוני ממזר מאשת איש, והיינו כדברי רבי יהושע.

עוד מצא שמעון בן עזאי במגילת יוחסין בירושלים - משנת רבי אלעזר בן יעקב קב ונקי, שמוכר מעט במשנה, ובכל מקום שנזכר הלכה כמותו.

עוד מצא במגילת יוחסין בירושלים - מנשה הרג את ישעיה מפני שדנו על דברי נבואתו: משה רבך אמר 'כי לא יראני האדם וחי', ואתה אמרת 'ואראה את ה' וישב על כסא רם ונשא', משה רבך אמר 'מי כה' אלוקינו בכל קראינו אליו' ואתה אמרת 'דרשו ה' בהמצאו', משה רבך אמר 'את מספר ימיך אמלא' ואתה אמרת 'והוספתי על ימיך חמש עשרה שנה' / ישעיה ידע שמונשה לא יקבל תשובותיו, ואם יאמר לו יהא מזיד, לכן אמר שם וטמן עצמו בארז / נסרו הארז וכשהגיעו לפיו של ישעיה נח נפשיה / נענש בנסירת פיו משום שאמר 'ותבך עם טמא שפתיים אנוכי וישב'.

ישובסתרית נבואות ישעיה לדברי משה רבינו: ואראה את ה' - כל הנביאים הסתכלו באספקלריא שאינה מאירה וכסבורים לראות ולא ראו, ומשה רבינו הסתכל באספקלריא המאירה וידע שלא ראה פניו. 'דרשו ה' בהמצאו' - ביחיד בעשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, וביציבור נאמר 'בכל קראינו אליו'.

יבמות דף נ'. יום ג' פרשת קדושים כ"ה ניסן תשפ"ב

להצלחת חיים פינחס בן רבקה פינה להצלחה בתורה ויראת שמים

דף נ' - ע"א

את מספר ימיך אמלא' - לרבי עקיבא שאם זכה משלימים לו שנותיו שפסקו לו בשעת לידתו ולא יותר, ואם לא זכה מורידים לו, ומה שניבא ישעיה 'והוספתי על ימיך' היינו שישלים לו שנותיו שנפסקו לו, וראיה לכך שהרי הנביא התנבא שנים הרבה קודם לנבואה זו שכן נולד לבית דוד ואשהו שמו, ובשעה שאמר 'והוספתי' עדיין לא נולד מנשה שיצא ממנו יאשיהו (ואין נביא מתנבא אלא דברים שלפי הגזרה ולא לפי הזכות שתהיה אח"כ. מהרש"א). לחכמים - 'אמלא' שאם זכה מוסיפים לו, וכמו שאמר ישעיה, ואין ראיה מהפסוק ביאשיהו, שלא נאמר שיהיה מחזקיה דווקא, אלא 'לבית דוד', או מחזקיה או מאיש אחר.

אשתו שמתה מותר באחותה שכתוב במתניתין משנה שאינה צריכה היא, שהרי פסוק מפורש הוא שלא נאסרה אחותה אלא בחייה.

הדרו עלך פרק החולץ

פרק חמישי - רבן גמליאל

משנה. לרבן גמליאל אין גט אחר גט - שאין הגט השני אוסר עליו קרובותיה. ולא מאמר אחר מאמר - שאין מאמר השני מחייב גט, ואינו נאסר בקרובותיה. גם בשתי יבמות ליבם אחד וגם ביבמה אחת לשני יבמים. לחכמים - יש גט אחר גט, ויש מאמר אחר מאמר. ולפי כולם אין בעילה אחר בעילה וזנות בעלמא היא, ואין חליצה אחר חליצה.

עשה מאמר ביבמתו, נתן לה גט לא יכונן, שיהחזיק בגירושין קיימא עליה ב'לא יבנה', וצריכה הימנו חליצה, חלץ לה - צריכה ממנו גט להפקיע קידושי מאמר, בעלה - כמצוותה.

נתן לה גט, עשה מאמר - צריכה גט למאמרו (שיש מאמר אחר גט) וחליצה לזיקתו, בעל - אסור לקיימה, וצריכה גט לבעילתו וחליצה (משום דהוי ביאה פטולה). חלץ - אין אחר חליצה כלום, ואף אם יקדשה אין צריכה גט (כ"ע שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין).

חלץ - אין אחר חליצה כלום, לא מאמר ולא גט ולא בעילה.

בעל - עשה בה מאמר, ואם נתן גט או חלץ, אין אחר ביאה שום יקת יבמים, שהרי היא כאשתו גמורה.

דף נ' - ע"ב

שתי יבמות ויבם אחד:

עשה מאמר באחת, ומאמר בשניה - לחכמים שיש מאמר אחר מאמר כל אחת צריכה גט,

והחליצה לאחת. **גט לשניה** - הגט פסל המאמר וצריכה הראשונה גט וחליצה. **בעל השניה** - הוי שני בתים ואסור בשתייהם, ונותן גט לכל אחת וחליצה לאחת. **חלץ לשניה** - פסל עליו הראשונה ומוציאה בגט.

נתן גט לאחת, ונתן גט לשניה - חולץ לאחת, ולחכמים שיש גט אחר גט אסור בקרובות השניה אף שחלץ לראשונה. **בעל השניה** - אסור לקיימה משום לא יבנה, שגט הראשונה פסלה, וצריכה גט וחליצה. **עשה המאמר בשניה** - צריכה גט וחליצה. **חלץ לשניה** - אין אחר חליצה כלום (שארן קידושין תופסים ט"ו וכו'ע"פ ר"ע כ"ל).

חלץ לאחת או בעל אחת, וחלץ לשניה או עשה בה מאמר או נתן לה גט או בעלה - אין מעשה האחרון כלום ומותר בקרובותיה, שאין אחר חליצה ובעילה כלום.

שני יבמים ליבמה אחת - דינם כיבם אחת לשתי יבמות, שאם הראשון עשה מאמר או נתן גט יש תוקף למעשיו של השני.

אין אחר חליצה כלום, בין אם חלץ לראשונה ואחר כך עשה מאמר, בין חלץ באמצע - שנתן גט וחלץ לשניה ועשה מאמר בשלישית, ובין בסוף - שעשה מאמר לאחת ונתן גט לשניה וחלץ לשלישית, שאם אחר החליצה עשה מאמר אינו כלום ואין צריכה גט.

ביאה - בזמן שהיא בתחילה אין אחריה כלום, ואם עשה אחריה מאמר אינו אסור בקרובותיה, אך בזמן שהיא באמצע - נתן גט לאחת ובעל שניה ועשה מאמר בשלישית, לשיטת ת"ק - חל המאמר ואסור בקרובותיה (ועדיין צריכות חליצה), וכן אם היא בסוף - בעל שלישית אחר שנתן גט לראשונה ומאמר לשניה, ביאה פסולה היא וצריכה גט וחליצה, לרבי נחמיה - אין אחר ביאה כלום בין כשהיא בתחילה בין באמצע ובין בסוף.

העם שניתנו חכמים שגט מהני ביבמה למיקם עלה בלא יבנה ואסורה בייבום - שלא יאמרו גט מהני בעלמא להוציא וחליצה מהני להוציא, וממה שגט לא מהני לפסול גם חליצה לא מהני, ויתירו יבום אחר חליצה.

הטעם שחכמים שומאמר מהני ביבמה לאסור צרתה - שלא יאמרו קידושין מהני בעלמא לקנות וביאה מהני, מה תקיימו חכמים לא מהני ביבמה אף ביאה לא מהני, ויגיע לבעול צרה לאחר שבעל הראשונה. **ביאה פסולה** שיש לפניו גט עדיין יש אחריה זיקת יבמים מדרבנן וצריכה חליצה, ולא די בגט לבעלת הביאה - שלא יאמרו כשם שביאה אחר גט למעילותא כך גם ביאה אחר חליצה, ויעבור על לא יבנה. וכן גזרו בבנייה שיש לפניו מאמר - שלא יאמרו כשם שביאה אחר מאמר למעילותא כך גם ביאה אחר ביאה, ופוגע באיסור אשת אה.

חליצה פסולה (שיש לפניו גט או מאמר) אין זיקת יבמים אחריה כלום, ומאמר שעשה אחריה בשלישית לא מהני לקנותה, וכן גט לא מהני לפסול קרובותיה, שאין לגזור מחשש שיחלוץ אחר חליצה - שמאי איכפת לנו, ואין לגזור שחליצה אחר מאמר לא תועיל כדי שלא יאמרו שחליצה אחרי יבום מועילה להוציאה (ובמפת צריכה גט) - שהרי גם בחליצה אחר מאמר צריכה גט משום המאמר שלפני החליצה, והחליצה רק מפקעה לגמרי את הזיקה ולא את המאמר שלפניה.

יבמות דף ג"א יום ד' פרשת קדושים כ"ו ניסן תשפ"ב‏‏

יום זה הוקדש לזכרון עולם לעילוי נשמת אבינו רועינו ראש וזרז תפארתנו מייסד המרכז העולמי להפצת סיכומי הדף היומי מחודדים הגה"ח רבי פינחס בן בנימין ביינוש זצ"ל נלב"ע בשנת קודש כ"ו ניסן תשע"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

דף ג"א - ע"א

טעם שיטת רבן גמליאל שאין גט אחר גט ואין מאמר אחר מאמר, ביבם אחד ושתי יבמות או שני יבמים ויבמה אחת:

לרבא - משום שמתפקם אפס גט דוחה או לא, ולכן אם דוחה ומהני גט הראשון פקעה זיקת שניהם הרי גט השני כלום שהוא כמגרש נכריה, ואם אין דוחה גם גט השני אינו כלום. וכן מסתפק אם מאמר קונה ואז כבר קנה הראשונה, ואז אינו קונה ואז גם השני לא עשה כלום.

קושיית אביי על הסברו של רבא - מדוע מודה רבן גמליאל שיש גט אחר ביאה שלאחר מאמר (כג' יבמות), והלא אם מאמר קונה לגמרי שוב לא מהני הביאה והגט שלאחריה, ואם מאמר אינו קונה מהני הביאה לקנותה לגמרי ושוב לא מהני הגט שלאחריה. וכן קשה מדוע מודה רבן גמליאל שיש מאמר אחר ביאה שלאחר גט, והלא אם גט מהני לדחות לרביא, ורבן גמליאל שאמר שיש גט אחר חלקו זה קונה ואם לא מהני לדחות הרי מהני הביאה לקנותה לגמרי ושוב לא מהני המאמר שלאחריה.

לאביי - לרבן גמליאל פשיטא שגט דוחה קצת בצד אחד ומאמר קונה קצת בצד שני, הלכך אין גט אחר גט - שהראשון כבר השתמש בכל כח המאמר שיש בזיקה זו, ואין מאמר אחר מאמר - שהראשון כבר השתמש בכל כח המאמר שיש בזיקה זו. גט אחר מאמר ומאמר אחר גט - זה דוחה חלקו זה קונה חלקו. וביאה פסולה עדיפה ממאמר אחר מאמר - שמהני ביאה אחר מאמר, ומצד שני גרועה ממאמר - שאומאמר אחר הגט מהני לקנות כל מה ששייר הגט ולא מהני מאמר אחריו, ואילו ביאה אחר גט אינה קונה כל מה ששייר הגט ומהני אחריה מאמר.

טעם שיטת חכמים שיש גט אחר גט ויש מאמר אחר מאמר: לרבא - שקמא לא דוחה לגמרי הלכך עדיין יש חצי משיזקה שצריך חליצה, והאניה בתרא, והיא גרושתו ואסור בקרובותיה, וכן במאמר אחר מאמר. לאביי - לכל אחד מן היבמים תיקנו חכמים גט ומאמר בכל אחת מהיבמות, הראשון דחה רק כח הגט שיש לו ולא של אחיו ולא את הכח שיש לו בצרתה, וכן לענין מאמר.

נתן גט לאחת מן היבמות וחלץ לה - למ"ד יש זיקה לא נפטרה צרתה, שאילמא זיקתה כיון שלא נתגרשה, ולא פקעה אלא בחליצה מעלילא, ורבן גמליאל שאמר שנתן גט לזו ולזו שאין גט השני מהני, ואף על פי כן אמר שאם חלץ לבעלת הגט מהני לפטור צרתה אף שזיקתה שלמה בהכרח סובר שאין זיקה.

דף ג"א - ע"ב

רבנן שחולקים על רבן גמליאל סוברים שאין זיקה - שהרי אמרו בב' יבמים שנתנו שניהם גט ליבמה אחת שאחד מהם חולץ לה. הרי שחליצה פקעה של אחד מהני לחבירו, שלמ"ד יש זיקה צריכה חליצה מכל אחד.

לרבן גמליאל שאין מאמר אחר ואין מאמר השני כלום, אף על פי כן אסור לייבם הראשונה דילמא אתי לייבם לשניה.

רבן גמליאל, ובית שמאי, ורבי שמעון, ובן עזאי, ורבי נחמיה, סוברים שומאמר קונה קנין חשוב:

רבן גמליאל - שסובר אין מאמר אחר מאמר, שהראשון קנה כל כח המאמר.

בית שמאי - שאמרו בשלש אחים שתי נשואים שתי אחיות, ומת אחד מבעלי אחיות ועשה בה המופנה מאמר, ואחר כך מת אחיו השני, אישת השני פטורה מחליצה, שע"ז מאמר שעשה בראשונה הוי אחות אשתו.

רבי שמעון - שביאת קטן בן תשע על יבמתו דינה כמאמר, ואמר רבי שמעון שאם אחר ביאת קטן בא עליה אחיו אחר שגם הוא קטן לא מהני ממה נפשך.

בן עזאי - שסובר שאין מאמר אחר מאמר בשתי יבמות ויבם אחד (אבל בשני יבמים ויבמה אתח סובר שיש לכל אחד אחד כח מאמר בה).

רבי נחמיה - שסובר שביאה פסולה (שלאחר גט) אין אחריה כלום, אף על פי כן כמאמר שוויה רבנן.

יבמות דף ג"ב יום ה' פרשת קדושים כ"ז ניסן תשפ"ב‏‏

דף ג"ב - ע"א

מצות יבום, לרב הווא - מצוה לקדשה קודם הבעילה, אך אין ראייה לכך מהא דתנן 'עשה מאמר ובעל

הרי זו כמצוותה', שהכוונה ק"ף זה כמצוותה', ואין אומרים שכיון שמאמר פרחה זיקת יבמים וחלה זיקת אירוסין ונישואין אינה מצוה.

בעל בלא מאמר - קנה, ולוקה מכת מדרות מדרבנן.

רב הלקה מכות מדרות - למקדש בביאה, מקדש בשוק, מקדש בלא שידוך, המבטל גט אחר שמסרו לשליח, המוסר מודעה על גט, המעזי פניו נגד שליח בית דין, המשחה עליו שמתא שלושים יום ולא בא לבית דין שיתירוהו לו, חתן הדר בבית חמותו (החשוד מחמתו לוקה אף אם רק עובר על ביתה), לנהרדעי - רב הלקה רק המקדש בביאה בלי שידוך, וי"א אפילו עם שידוך, שהיא פריצות.

מאמר - נותן לה סכף או שוה כסף ואומר לה התקדשי לי במאמר יבמים, או בשטר - שכותב לה הנ"ל על נייר או חרס אף על פי שאין בו שוה פרוטה ונותנו לה.

נוסח שטר כתובת יבמים: אני פלוני בן פלוני קבלתי עלי את פלונית יבמתי לזונה ולפרנסה כראוי, ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון. (ואם לא הניח הראשון נכסים תקנו לה חכמים מהשני - כדי שכל תהא קלה בעיניו להוציאה).

נתן גט ליבמתו, באומרו הרי את מגורשת הימני ואי את מותרת לכל אדם, לרבה (לגרסה המוסגרת שלפנינו, אך לגירסת רש"י היא איבעיא דלא איפשטא) הגם שלא מהני באשת איש להתירה להנישא מ"מ מהני ביבמה לפסול על אחיו ועליו, כיון שיש בו ריח הגט לפסול לכהונה, שנאמר 'ואשה מגרושה מאישה לא תקחו' - אפילו לא נתגרשה אלא מאישה ולא התירה לכל אדם, ואתי לאחלופי בגט כשר ולכנוס יבמתו אחר הגט, מה שאין כן אם נתן לה נייר בעלמא לא אתי לאחלופי בגט כשר.

אמר ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסה אגרשנה - הרי זה גט, ואם נתנו לה משכנסה מגורשת, מפני שבידו לגרשה בשעת הכתיבה. כתב כן לאשה בעלמא ואחר כך כנסה וגרשה בו - אינו גט, הואיל שכונתה לא היה ראוי לגירושין. ליבמתו - ספק אם כיון שאגיда ביה דינה כארוסה או כיון שלא עשה בה מאמר לא.

דף ג"ב - ע"ב

כתב גט לזיקתו ולא למאמרו, למאמרו ולא לזיקתו - מסתפק רב חנניה אם מאמר נדבק ונוסף על הזיקה והרי זה כמגרש חצי אשה ולא עשה כלום, או שכל אחד עומד לחוד והגט מועיל - שאם כתב רק למאמרו אסורה לו ומותרת באחיו, ואם כתב רק לזיקתו אסורה עליו ועל אחיו שפקעה הזיקה. ולרבא פשיטא ליה שכל אחד עומד לחוד.

הנותן גט ליבמתו ששלה עליו עולמית מדרבנן, והסמיכו על פסוק 'לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה', 'אשר שלחה' מיותר שיש משלח שאסור להחזיר אפילו לא נישאת לאחר.

חלץ ואחר כך עשה בה מאמר - לרבי עקיבא שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין אין אחר חליצה כלום (שהרי היא בלא תבנה), לחכמים חל המאמר אפילו קידשה לשם יבמות, לרבי חל רק אם קידשה לשם אישות.

ביאור מחלוקת רבי וחכמים בקידש לשם יבמות אחר חליצה:

לרב יוסף - רבי סבר שהוא כעודר בנכסי הגר וכסבור שהוא שלו, שלא קנה, כיון שלא נתכוין לקנות, וגם זה לא נתכוון לקנות אלא מכח זיקת יבום, והיא פקעה בחליצה. **קושיית אביי** - בנכסי הגר לא נתכוון לקנות, אבל כאן נתכוון לקנות אלא שטעה שיכול לקנות מכח אחיו, ודומה לעודר בנכסי גר זה וכסבור שהם נכסי גר אחר שקונה כיון שנתכווין לקנות.

לאביי - אמר התקדשי במאמר יבמים, לרבי מאמר נוסף על הזיקה, וכשאין זיקה אין לו על מה לחול, ולחכמים זיקה לחודיה קאי ומאמר לחודיה קאי ומהני מאמר בלא זיקה.

לרבא - אמר התקדשי במאמר יבמים לכו"ע קונה, ונחלקו שאמר התקדשי בזיקת יבמים - לרבי יש זיקה ומהני רק ביבמה מכח הזיקה אבל אחר החליצה שפקעה הזיקה לא, ולחכמים זיקה ומהני קודם חליצה בלא זיקה ואם כן מהני גם אחר החליצה.

יבמות דף ג"ג יום ו' פרשת קדושים כ"ח ניסן תשפ"ב‏‏

דף ג"ג - ע"א

ביאור מחלוקת רבי וחכמים בקידש לשם יבמות אחר חליצה (המשך):

לרב שרביא - בחליצה כשירה לכו"ע לא מהניא אם אמר אחר כך התקדשי לי בזיקת יבמים, ונחלקו אינה מפקיעה פסולה (שלאחר גט), לרבי מפקיעה לגמרי הזיקה ולא מהני בה קידושין לשם יבמות, ולרבנן אינה מפקיעה לגמרי ומהני מאמר אחר כך.

לרב אשי - לכו"ע חליצה פסולה מהני מאמר אחריה, ונחלקו כשחלצה על תנאי - לרבי אין תנאי בחליצה וכבר היא חלוצה ולא מהני בה מאמר, לחכמים יש תנאי וכל שלא נתקיים התנאי לא פקעה הזיקה ומהני המאמר.

לרביא - לכו"ע יש תנאי בחליצה, ומדובר כשלא כפל התנאי, ונחלקו אם צריך תנאי כפול, לרבי צריך ולכן אין חליצה בלא תנאי, לחכמים לא צריך תנאי כפול ולכן הוי תנאי ומהני מאמר.

בין אחי ביאה אין כלום ובין אחר חליצה, ותנא דמתניתין שנה רק 'אחר חליצה' משום שהיתר יבמה לשוק חביב לו יותר.

מאמר שיש מאמר אחר מאמר רב בשני יבמים ויבמה אחת - ליבמים דמתניתין שניהם צריכות גט, ושלא כבן עזאי הסובר שאם מאמר אחר מאמר רק בשני יבמים ויבמה אחת ולא בב' יבמות ויבם אחד.

מאמר בזו וחלץ עליו הראשונה צריכה גט (כמו שכתוב במתניתין), חלץ למאמר - לשמואל לא נפטרה צרתה כיון דבעי גט למאמרו לא הוי חליצה מעליא לאפוקי זיקה של חברתה. אך מהמשנה אין ראייה לדרבי.

גט לזו וגט לזו דקדנתי במתניתין שצריכות הימנו חליצה, לרבה ב"ד הווא כיון שחליצה פסולה היא צריכה לחזור על כל האחים, אך אין ראייה לכך מלשון המשנה 'צריכות', שהכוונה ליבמות דעלמא.

חלץ לזו ואח"כ עשה מאמר בזו אין המאמר כלום, בין יבם אחד לשתי יבמות בין שני יבמים ליבמה אחת כמו שקתני במתני', לרבי יוחנן שכל האחים על החלוצה וצרותיה באיסור לאו - קמ"ל כרבי עקיבא שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין, ולריש לקיש שרק החלוצה על החולץ באיסור לאו אבל הצרות על החולץ והאחים גם על החלוצה הם באיסור כרת אין חיודש בזה, ושננה אטו הדין של יבם אחד ביבמה אחת שאינה עליו אלא בלאו, וקמ"ל שאין המאמר חל וכרבי עקיבא שאין קידושין תופסים בחייבי לאוין.

דף ג"ג - ע"ב

חלץ ואח"כ עשה מאמר אין אחר חליצה כלום דקתני במתניתין - קמ"ל שלא גוזרים מאמר שלאחר חליצה אטו מאמר שולפני חליצה (שצריך גט), ואגב כך קתני גם חלץ ונתן גט שאין אחר חליצה כלום.

ג' דעות לענין ביאה וחליצה מתי אין אחריה כלום: לרבי מאיר - אחת בעילה ואחת חליצה בתחילה אין אחריה כלום, באמצע וסוף (ביאה וחליצה פסולה) עדיין יש עליה זיקת יבמים וצריכה חליצה, ששביאה אחר גט גזרו משום ביאה אחר חליצה, וביאה אחר מאמר גזירה משום ביאה אחר ביאה, וגזירות חליצה פסולה אטו ביאה פסולה. לשיטת ת"ק - ביאה אחר גט לא מהני - גזירה אטו ביאה אחר חליצה שיאמרו שג"כ קונה, וחליצה באמצע וסוף שאין לגזור אין אחריה כלום. לרבי נחמיה - אין אחרי ביאה כלום גם באמצע וסוף, שאין לגזור, כיון שחליצה כדאורייתא יודעים שאין אחריה ביאה.

הדרן עלך פרק רבן גמליאל

פרק שישי - הבא על יבמתו

משנה. **הבא על יבמתו קנאה אפילו שניהם אינם מכוונים לשם מצוה**, אלא שוגגים - סבר שהיא אשתו או אשה אחרת, או היא סברה שהוא איש אחר, או שניהם מזידים - מכוונים לשם נזות, או שניהם אנוסים. אחד המערה ואחד הגומר, בין כדרכה ובין שלא כדרכה. וכן שוות כל ביאות אלו בכל ביאות האסורות בתורה להיפסל לכהונה משום זונה, ולללקט על שולחן ערוך לאו.